

Mhabba ta Iben

DRAMMA F'ATT UIEHED

miġub bil multi minn

ALF. M. GALEA

fuk ta

A. u G. Michelotti

TFAL GHALL FUK IL PALC

MARCU KONRAL, *bil lucanda*

CLAUDIU } *uliedu*
VALENT }

BECHSTEJN, *passiggjer germaniż*

WITMOR, *passiggjer ingliz*

TONI

BERTU

UENZU } *rathhala ta fuk il muntanji*

GASPRU

LIPPIN }

DAVID CORBELLI

SPIRU, *iblah*

RAFIEL, *bin Toni*

MHABBA TA IBEN

DRAMMA F'ATT UIEHED

*Camra f'Lucanda fuk muntanja : ma'l lemin, tie-
ka li minnha tisthajjel tara il għoljiet ibajjdu b'is-silj
u il borra, u bieb li jati għall cheina ; ma'x-xellug,
bieb li minnu tidhol għall pian ta fuk.*

L'EUUEL XENA

*MARCU ihares m'il-tieka ; TONI u LIPPIN bilkegħda
kuddiem mejda, u jithaddtu bejniethom ; u CLAUDIU
minn naħa ta barra*

Uakt li jitla is-siparju, CLAUDIU icanta :

*Niezla għall uied mim fuk il għolja
Bint Luzar ; u il għana tagħha,
Lejn is-sèma hieni jitla,
U id-dell sejjer jital magħha.*

Kauui ir-rih ivenven l'isfel
Uakt l'hi uicča turi hādra;
Imma l'għeja magħha tinzel
Tal jum jiebex u kalil!

Katt ma tiddi ix-xemx għaliha
Bħalma kalbha teun tixtieq;
Lejl u nhar ma jagħmel biha,
Għax xortiha le ma trid!

- T. (*jissamma*) Min hu dan li kiegħed igħammi?
M. Claudiu.
T. Għandu icun fuk ruħu dan ibnec, hux?
M. (*chelma chelma*): Ruħu ma tniggzux, Tõn!
T. (*itemtem*) Min jâf!...
M. (*jittlagħlu*) M'hux min jâf, Tõn!... Jakau x'għandec xi tgħid, ħalli nisma! (*għakkad il pon*).
T. Dan x'inhu tiegħec?... Nâf li...
M. X'tâf jeu x'ma tafx, m'hix biçça tiegħi. Fuki, għid li trid, għaliex jien... jien min jien; imma, fuk uliedi, ara li tkishom cliemec, ara x'kiegħed ngħidlec (*jaħbat jidħol geuua*).
C. (*minu uara it-tieka*): Sejjer, pa; saħħa!
M. X'hin targa l'ura?
C. David kiegħed jittenniemi, pa.
M. La tiddauuarx, tâf!
C. Nghaggel chemm nista.
M. (*jiekuf hin uieħed biss bla ma jitchellem, jibbissem jidħac, u mbağħd jinzel bilkegħda fuk siqju*): U d'ue uliedi!...
T. (*itallagħ spallejh, ikabbad pipa, jiersak lejh*): Marc!
M. Xi trid?
T. Islifni scut! Nargħa nroddulec... uara il ħsâd!
M. Ma għandix... Iva, ħadu; din id-darba, nislifulec

dan li scut; iżda, cûn âf li din teun l'aħħar darba.

T. U iva, collox seua! Tara chif nzommha chelmti!

M. Imma, int fhimtnei? Uisk nibza li m'aħniex nif-tieniu, ghax...

T. U ngħid li fhimteex! Jigifieri int ma tislifni xejn iżjed sa kabel ma nħallas li sliftni.

M. Le; irrid nfisser ruħi li ula int u ankas sħabec ma għandcom ghax tersku l'haun... intcom daħla iż-zejjed tiegħi...

T. Tridx issa tfehemmi xi trid tghid, ghax tasseu li ma fhimteex. Għaliex dan?

M. Għaliex hecc irrid, ara dan!

T. Imma, għaliex ma tridniex haun? nixtiek nâfu!

M. Ghax ma irridomx haun, ghidtlec! Uliedi jitm-eżmżu mincom, tâfux!

T. Ha! ha! ha! X'nâf bejni u bejnec, ha! ha! .. mân hu l'aħjar!

M. (*jittlagħlu*) Toni! Inti u jien, xicu bricu, kisha l'għambra tgħajjar iż-żagħruna; imma, haun jien is-sâd u f'dâri jidħol biss mân irrid jien. Jec int m'intix chif irridec jieu, oħroġli il barra, u la tokogħdx tindahalli iżjed, smajtnei!

T. Csuħât! Ragel ta's-sengħa bħalec, ħem! tâf, tista titchellem! Ha, ha, ha!

M. X'sengħa hi?

T. (*itallagħ spallejh*)

M. Int tâf li cont ragel; tiftacar, hux?

T. Issa, billi?

M. Jakau ma tâfx il għaliex ninsâb filli ninsâb?

T. Ha, ha, ha! Tlift li chellec, u issa trid tirtifed b'ta haddiehor...

M. Biex tista tghid seua liema hi fehenti, trid teun

tista tarali kalbi, m'hux lachemm tgħid hece, tâf!
Fdajt ruhi f'idejn in-nies, serkuni! Mindu ntbaht,
bkajt sejjer dejjem l'ura l'ura l'ura. Kaghdt għall
collox... għamilt minn collox, iva; il mibegħda
għamlet bija bil killa tagħha... ukajt fil hàma!...
imma, għandi haġa li għadha izzommni... l'im-
ħabba... l'imħabba ta uliedi... iva, uliedi nħobhom
b'kalbi u b'ruhi, u le ma'rridhom jiġu fil għali...
irrid nrabbiehom fil biża t'Alla, u le ma nixtie-
khom katt jiġu jafu f'liema hàma ninsáb jien!...

T. X'int theuden il-lejla, Marc?

M. (*bil herra*) Nheuden, iva; jecce jidhirlec hece, ħsie-
bec; izda, ftacar seuua x'għidtlec! Sa issa, mxej-
na; flús ebar ma dabbarniex; esir, ir-râs, ftit li xejn;
imma, x'ħin tàsal, tàsal bl'ierah... u la darba tàsal
siegħetna, colhadd imur għa'r-rieħu!

T. Hece chif? x'int toħlom?

M. Noħlom jeu le, l'aħjar morru u itilkuni; minn
għalija, xbajt sa fuk mmieħri minn din il ħajja;
kalbi dejjem ittaktak, bla ma norkod ma'l-lejl, bla
nissabbar b'inhar: akbdu triek oħra u lili xejn ma
għandcom iżjed xi triduni; il Marcu, nseuh. Morru!

T. Immorru? immorru?... U int... tibka haun, hux,
Marc? Nininini!... Arana sejjrin noħorġu minn dae
il bieb (*juri b'idu il bieb ta barra*) u'd-dakk u il
banda!

M. U le, la darba kegħdin haun... il-lejla ibkgħu!
Pertu semmieli fuk li da'l-lejl għandna xi xogħol
x'nagħmlu. Kalli li jigi igħidli x'ħin jasal il uakt
(*jarġa bilkegħda, u jithasseb; Toni iuarrab dakxejn
uħda minnu*)

G. (*lil Toni*) X'kallec?... x'kallec?

- T. Illi da'l-lejl, mân jâf... iscot... ser nixhtu ix-xibka u nakbdu xi għasfur.
- G. Sa fl'aħħar dauuartu?
- T. Dauuartu!... Dauuartu sabieħ!
- G. Il-lejla x'tacom ilcoll chemm intom? Ma nifhimx uahda li uahda! Donncom ilcoll tliftuha rascom!
Iva, għidli!
- T. (*uiċċu lejn it-tieka*) Mare, haun hu l'iblah tiegħec!
- M. (*itawwal għonku*) Valent! (*ikûm, jiftaħ il bieb, joħroj dakxejn u jarja jidħol minnu fih ma Valent, u Spiru miegħu*)

IT-TIENI XENA

MARCU, VALENT u SPIRU

- M. (*uakt li ibûs it-tifel u iġħannku*): Bomblu, Bomblu tiegħi; u chemm nħobboc! (*idûr lejn Spiru*) Għidli, x'kaltlec Duminca?
- S. Kaltli ngħidlec... kaltli...
- M. X'kaltlec?
- S. Bħal issa... nsejt!
- M. Offja għaliec!
- S. Daks chemm Duminca tgħaggel titchellem!
- M. Semmietlec xejn fuk il hass?...
- S. Iva, kaltli li iggibulec għâda... kaltli ucoll...
li... il flieles...
- M. Iva, x'kaltlec actar?
- S. Ma nistagħx niftacar iżjed!
- M. Sahħa u il-lejl it-tajjeb!
- S. Ha, ha, ha! Il lejl it-tajjeb!
- M. (*b'it-tifel fuk rcobtu*) Għidli ftit, Valent, fejn mort?

V. Għand Duminca.

M. X'mort tagħmel għandha, ibni?

V. Ilgħabt, chilt, xrobt...

M. U Peppi chien miegħe ucoll, hux?

V. Iva, pa, u chien hemm Toninu ucoll. U jien u
hiereg minn għandha, akta x'tâtui Duminca?

M. Chif tridni nakta! Ma nafx!

V. Imma, akta, pa!

M. Tatec il helu, hux?

V. Le!

M. Mela x'tâtec?

V. Tâtui santa tal Madonna. U uissietni nħobbha
il Madonna, u kaltli nbusha. Bûsha int ucoll, pa!

M. Nbûsha, mela!... imma mbagħd!

V. Jec ma tbushie, m'injaix iżjed, pa, il *Bomblu*
tiegħec.

M. La tgħidlix hecc (*b'kalbu maksuma*), la tgħidlix
hecc; inti u Claudiu, il għaxka tiegħi (*ibûs is-*
santa) Tajjeb hecc? Hux hecc trid, Bomblu tie-
għi? Iva, għidli issa jien x'jisimni?

V. (*jidħac*) Bomblun!

M. U Claudiu?

V. Bomblin.

M. U int?

V. Bomblu!

M. U ommoc?

V. Bombla!

M. (*ikegħedlu idu fuk ħalku bil ħleuwa, iżda b'kalbu*
micsura) Le, ommoc chienet kaddisa, u għandec
tgħożżha u dejjem titlob għaliha (*ibusu*) għax,
jaħasra! die ommoc ħallietna... Tâf chemm chienet-
tħobbcom, hilec u il Claudiu!...

IT-TIELET XENA

CLAUDIU, LIPPIN, DAVID *u l'ohrajn.*

- C. (*hua u diehel, lil David*): Ma sataghx icun xort'ohra. Hsibtu jien, rajtx!
- D. (*lil Claudiu*) Chif riddtu icun? (*lil ohrajn*) Sahha għalicom.
- S. Sahha, David.
- M. (*lil Claudiu*) Mela gejt? Issa seuaa! (*lil David*): Il-lejl it-tajjeb, David! (*lil Claudiu uakt l'ikum*): Ati dakka ta għajjn haun uakt li jien immur urakkad il Valent.
- V. (*juris-santa lil Claudiu*) Ara, ara, x'għandi, Claud!
- C. Ih, chemm hi sbejha!
- V. Tathieli Duminca.
- C. U x'għidtilha?
- V. Grazzi.
- C. Issa mur mal papà, għax dalam tâf! (*ibusu; Marcu johroj minn uaha ta geuaa ma ibnu Valent, u idur lejn David*) Int tibka haun?
- D. Dakxejn uahda ohra. Tini sulfarina, trid? (*Claudiu inzuuillu uahda, u David ikabbad il pipa*)
- G. Hua il-lejla m'hu gejj hadd għand Mastru Marcu?
- T. Ahna m'ahniex nies?
- L. Haun bosta abjad maduarna; dan l'abjad igħammex il għainejn; għainejja iħobbu l'isfar. (*jakbdu jitchellmu bejniethom*).
- D. (*lil Claudiu*) Daun in-nies dejjem haun?... Haun x'jiġu jagħmlu?
- C. Ma nafx, David! Barra ma nistgħux nibagħtuhom! Fl'ahhar mill ahhar, daun, tâf, iħallulna xi habtejn kliegħ. Jecc ngherrxuhom, ma jigina hadd iżjed, u

mbagħd x'isir minn'na ?

D. U Bertu, fejn hu ? Ili ma narah !

C. Baka' tiela ma xi Inglizi fuk il għolja; chirja bħal
din, m'hux ta mîn jitlifha.....

IR RABA' XENA

RAFIEL, u l'oħrajn

R. (*hu u diehel*) Missieri haun ?

T. (*bil herra*) Iva, haun. Issa, xi trid ?

R. Ommi tridec tigi id-dâr !

T. Haun ucoll tibagħt tiesirli rasi die ix-xiħa ! Mûr,
mûr, isa, għall xogħloc, u iġhidilha tilhak għastha.

R. Għaliex... għaliex kaltli li ma għandna xejn il-
lejla x'nieclu...

T. Akla' il barra, għidtlec ! (*ikum u ihedd' du*)

R. (*joħroj u imur*)

C. (*lil Toni*) Chemm int ta kalbec jiebsa !

T. (*mdejjak*) Iva, kalbi jiebsa ! Issa, xi trid ?

C. Kalbec jiebsa għall ħaddieħor, Tõn. Għaliex mîn
tridu jaħseb għall martec u għall uliedec, jecc int
titlakhom hecc ? Dan m'hux seuua. Tõn !

T. (*taparsi mbicchem*) Iva, nistkâr li ma jigix min-
nu; imma, naħlef...

C. Xi trid taħlef, issa?... Int?...

T. Ntîc chelma ta ragel !

D. (*lilu in-nifsu*) Bħal chiecu dan ragel, tâf !

T. Jakau, x'kiegħed iġħaddilec bħalec minn moħħoc,
David ?... M'injex ragel, hux ?

D. U ngħid ntix ragel ! Ma haun għalie !

IL HAMES XENA

BERTU, u l'ohrajn

- B. (*jidhol, iħares maduvaru, u jistaksi lil Claudiu*):
Mastru Mare, haun?
C. Uarrab din is-siegha; mâr irakkad l'iz-zgħir.
B. Tini hejj, kâtra żambur! (*l'il-tlieta l'ohra*) Saħħa,
għalicom, ħa! ħa! ħa!
S. (*lil ohrajn*) Ibżgħu għa'r-rascom, għax gejj il babau!
B. Jien ked nibża!

IS-SITT XENA

MARCU, DAVID, u l'ohrajn

- M. (*hwa u dieħel*) Haun dalam għall collox! Claudiu, ixgħel xemgħa.
C. (*ikum jixgħel*)
D. (*hwa u ikum*): Jien sejjjer; omni uehedha id-dâr, u il-lejl dieħel.
C. Ittenueni dakxejn, ħalli nuasslec. Għâd irridu nithaddtu fuk il caccia ta għâda. Thallini immur miegħu, pa?
M. Iva, tista mûr.
B. (*jiersak lejn Marcu*) Haun, miegħec jien, mastru Mare.
M. Kiegħed narac! (*iħares maduvaru*) U x'għandna mill ġdid?
B. Għandna li daluakt jaslu haun tnejn minn nies: Ingliz u Germaniz (*Claudiu u David iġħaddu flimkien minn kuddiem it-tieka*) Hallejthom ma Uenzu, u gejt... biex...

- M. (*jaktaghlu cliemu*) Chif sejjrin nagħmlu ?
- B. Bħalma għamilna drabi oħra!
- M. U minn daun (*joghrok subgħajh*) għandhom xeju?
- B. Naħseb li m'hux ħazin.
- M. Bahrin aħna! (*jiersak il kuddiem, lejn il mejda*)
Mela, nibkġħu hecc, lux ? ftehemna... da'l-lejl,
mela, icollna daun it-tnejn minn nies għall magħna!
(*Claudio jiekaf jissamma'*) Nisirkuhom, u mbagħd
nuruhom triek b'oħra, biex jintilfu kalb il mun-
tanji. Niltakġħu haun... nixilġħu daul bi fteħina.
- C. (*bejnu u bejn ruħu*) X'uaħda din! (*imur jinagħ-
lak ħdejn ħuh iż-żgħir uakt li dauc ta fuk il pale,
iħarsu lejn vulwin, jigjifieri fteħmu*)
- M. Issa, l'aħjar, uarrbu!
- B. Sejjer immur niltaka' magħhom (*johroq: u l'oħ-
rajn johorqu urajh u jithaddtu bejniethom taħt il-
lsienhom; Marcu jigi il kuddiem, siechet*)
- M. (*lilu in-nifsu*) Sejjer nargħa għalli dāri!... (*mħas-
seb*) U jecc katt uliedi jġu jafu dan?... Le!... le!
Mohħom merfugħ bija... jaħsbu li dauc it-tnejn
minn nies mietu kalb is-silġ! Ebda xieħda ta
ħadd... ħlief ruħi!... ruħi u Alla... Alla, jakau, ma
jaramix ? Imma m'hux hu li kalilna: "Tagħmilx lil
għajrec, dac li ma tridhomx jagħmlu lilec in-nif-
sec?...". Imma... jien ser nrodd lil għajri dac li
għamlu lili! ser nħallas id-dejn li għandi ma
għajri! (*iħares maduaru u jithbissem jidħac b'daħca
tal biżca*) Sejjer nħallas għalihom! Imma, nħossni
kiegħed middejjak... kalbi tnigġiżni... Dan x'in-
hu?... għaliex il-lejla kiegħed nithasseb?... Daks
chemm għaddejt minn praspar, sejjer naraha bi
cbira din li nisrak bniedem?...

IS-SEBA' XENA

BECKSTEJN, WITMOR, BERTU, UENZO *u Vohrajn;*
u mbaġħd CLAUDIU

U. (*minn geuwa*) Uasalna! tinsabu issa fil Lucanda ta
Konrali: ahjar minn din, ma 'ssibux fejn tistgħu
teġħadduh ahjar il-lejl!

BECK. *Só! Só! Das ist gùt* (M'hux hażin!... Tajjeb
ġmielu).

WITM. *Very Well!* (Tajjeb hafna)

B. Idħlu!-Idħlu! Il chesha seuua il-lejla, daks chemm
làngas!

BECK. Ahna xejn bâti!... xejn bâti! (*jidħlu*)

M. (*imur jilkagħhom*) Il-lejl it-tajjeb lilcom .. Iva,
okogħdu.

BECK. Jiena... int ta haun?

M. Colli chemm jien!

BECK. (*b'idu fúk sùdru*) Beckstejn, germaniż. (*juri
b'sebgħu lil ieħor*) Witmor, ingliz, nħallas hafna...
hafna... *sehr...* tajjeb.

WITM. Oh, yes!

M. Tridu itteftfu xiħaġa?

BECK. *Bitte, bitte!* (jecc jogħgboe) Ahna nħossu ġuħ
(*lil Witmor*) *Niħt só?* (ma jidirleex?)

WITM. *Yes, oh! yes!*

BECK. Thossoc uisk... uisk *durstig* (bil għaccé)! Nħos-
sni *durstig*... ll grieżem *warm* (sħun)

M. Xiħaġa sħuana, hux?

BECK. Ja!... *Gewiss!* (iva; u ngħid!) Tifhem jien...
lilec uisk. Int... jien ridt tnejn... tlieta emamar
biex torkod... Lejl... dlam... u ahna uisk *elefrig*
(*b'in-ngħid?*).

WITM. *Yes, nħossoc uisk ngħâz.*

M. Okoġħdu strieħu; daluakt ngibilcom *panċ.*

BECK. Tajjeb... tajjeb .. *panċ bil conjacc tlieta stilel (ġokogħdu bilkegħda u Marcu joħroġ m'ix-vellug)*

B. Mela, sur Ingliz u Ġermaniz, aħna sejjrin. Nerggħu niġu għalicom la jisbaħ biex nissuctau telgħin għal fuk il għolja, hux?

BECK. Nħallucom tmur, tajjeb! (*Bertu u Uenzu, la jiġu biex joħorġu, jiltakgħu ma Claudiu ħierej minn ħada' ħuh iż-żgħir*)

B. u U. Il-lejl it-tajjeb, Claud!

C. (*hwa u dieħel*) Il-lejl it-tajjeb! (*jintatched bilkegħda fuk siġġu m'in-naħa ta geua tal pale*) Mulejja, Alla tiegħi, għini int! (*taħt il-lsien*) Imma, le, ma jistagħx icun li fhimt seua!... Missieri li dejjem uissieni neun tifel tajjeb, m'hux sejjer, le, jagħmel dan!... Imma... Le! le! għalli jista icun... da' l-lejl ma norkodx... ma għadnix tarbija... nibka mkajjem... għalli jista icun (*ikum u jidħol feju ħuh iż-żgħir*)

M. (*jidħol*) Haun hu il panċ.

BECK. *Xon reħt!* (tajjeb) Ixrob u mūr norkod mal-ajr, għax... ħafna ngħâz! (*uara li jixrob*) Għandec camra jien?

M. Chemm emamar tridu? Ejjeu miegħi, inuassalcom. (*jiċċu id-daul miegħu*)

BECK. Malajr... int... jiema ngħâz ħafna.

WITM. *Yes, ngħâz ħafna (joħorġu it-tnejn ma Marcu)*

M. (*jidħol b'id-daul, u iħares*) Fejn hu Claudiu?... Ma naraħx!... Jaħasra, daks chemm jithābat ma nħar, ngābar jorkod... Imma, din chif inbi, li ma giex itini il-lejl it-tajjeb bħalma dari? (*haun ħiersak*)

ħdejn il camra ta' z-żgħir, jissamma' Nèsa, mela!... nèsa... (jaġġlak il bieb ta bejn il camra, jiġi id-daul ta'n-nofs, u sejjer u colloz ikiegħed ix-xemgħa f'it-tieka; jarġa l'ura, u iġhergher): Ġhâdu, ġhâdu il ħin... M'aħniex, nittenna!... (*jiscot; colloz f'id-dlâm*)

IT-TMINN XENA

CLAUDIU *uħdu*

C. (*joħroj sicsnijiet mill camra, jiersak iħares f'ħo-
ġor it-tieka*): Ma haun xejn! Le...ma haun ħadd!
F'ħajjiet Alla! chienet ħolma din tiegħi... ħolma.
Ħolma? .. (*jaka' bilkegħda fuk is-siġġu*) Ankas nâf
x'kiegħed ngħid!... kiegħed nheuden (*jiscot ħin
uieħed*) Chif jista katt icun?... Missieri ħalliel?...
kattiel?... Mulejja, Alla tiegħi, għidli int li m'ħux
hecc! li ma jistagħx icun li hecc!... Imma, ħien,
smajthom b'daun uidnejja dauc il cheħnjiet!..
“Tnejn minn nies... misirkuħom u ntellfuħom it-
trieb.” Imma, chif?... Jista icun katt li lilna iri-
dna niebru tġâl tajjba, u ħu... Ma niflaħx iżjed...
kiegħed jonkosni in-nifs (*jiftaħ it-tieka, jissamma,
jisma ħoss chemchemm fil camra ta' x-zellug, jinkù-
ta, idur l'ħinn*) Ah!... (*jarġa jaġġlak it-tieka u jid-
ħol jistaħba f'id-dlâm*).

ID-DISA' XENA

MARCU *u* CLAUDIU

M. (*jidħol b'anterna żgħira*) Dan x'chien?... Haun

il hâres f'din id-dâr?... (*iħares mbażża*) Haun ma nara il hadd!... Izda, xihaga smajt (*jiscot*) Collu hohn dan tiegħi!... (*iħarrec rasu, imur f'ħoġor it-tieka u ikiegħed l'anterna hemm, b'id-daul mdaunar il geuwa*) Issa, hemm li hemm! (*jarġa għall kuddiem fil pale*) Marcu! Marcu! x'għandec il-lejla? il għaliex int ħusbien u mdejġak? (*Claudiu jiffi l'anterna*) Claudiu dalhin rieked... Ma tanix il-lejl it-tajjeb, ara, ara, ara għaliex kalbi seuda! (*iħares lejn il bieb tal camra tiegħu, u isibha f'id-dlam*) Id-daul mitfi? Għandha teun il lampa ma bakagħhliex żejt! (*jarġa jixgħelha u id-daul jaka' fuk Claudiu*) Dan x'inhu, dan? Dell ta bniedem! (*jagħlak it-tieka bil herra*): Claudiu! Claudiu!... (*jarġa jiftaħ it-tieka*) Claudiu, haun x'giebec?

C. (*ma inieġbu xejn*)

M. Haun x'gejt tagħmel?

C. Gejt... gejt... ħsibt ..

M. Gejt, gejt, għalfejn gejt? xi ħsibt?... għaliex kiegħed ittentem? m'intix tgħid is-seuwa!

C. (*chelma chelma*): Le, pa!... ara... billi... David kalli li chellu jigi għaliġa biex immorru il caccia... komt għax ħsibt li il ħin daħal, biex...

M. Biex?... X'inhù? Mela, cont tistahbieli?... Għaliex?

C. Ridt...

M. Ridt jeu ma ridtx, għâdu emieni uisk! Isa, mûr orkod; nkajmec jien la isirlec il ħin ..

C. Imma... pa... ara...

M. Ma'rridx nisma *immjjiet*; isa, mûr orkod!

C. (*jiersak lejħ*): Il-lejl it-tajjeb, pa!

M. (*iqħannku miegħu u iħares lejħ rass*): X'għandec ibni? Għidli il għaliex kalbec kegħida tħabbat?...

xufftejc nexfin... ġbinec jahrak ?... Iva, hares lejja,
Claudiu, iva, ġhidli x'għandec?

C. (*jinfexx jibchi u jolfok*)

M. (*mdejjak, ma jafex x'għandu jagħmel*): Ked tibchi?...

C. Ma nħossnix fiha... Kieġhed nibża...

M. Tħossoc hazin?... Tibża?... Mniex tibża?... Mela,
għaliex komt?... Claudiu, isa, f'is-sodda; nuasslee
jien. Ejja, Claudiu tiegħi!

C. (*igħaddilu ħsieb*) Iva, ejja mieġħi, pa! u... la tħalli-
nix uaħdi da'l-lejl... Kieġhed nibża... hafna...

M. Claudiu, isa, ħallie minn daun il bluhat, illum
int ma għadecx tifel... Kieġhed taħbili xibaġa...
għidli x'għandec?

C. Le, pa!... għax...għax...għaliex, pa, ħlomt, għaudi
ncun! (*jagħmel ta b'ir-ruħu ma jistagħx jissocta igħi-
dlu u jibchi*) Ah, pa, għidli li m'hux tabilħakk!

M. (*ibegħdu minnu bil biżża*) X'inhu m'hux tabilħakk?
(*Claudiu ma iwiejbu*) Xi trid tgħid biha din?...

C. Għaliex...għax . le,le,ma jistagħx icun li tasseu!...
Ma nistagħx ngħidlec collox (*bħall ser jittlak u imur*)

M. (*jaħtfu minn driegħu u iħaddnu mieġħu*): Claudiu,
irrid nâf collox!

C. Le, pa... le...

M. Hecc, tgħidli jaħtieġlec!

C. Ma nistagħx...

M. Il għaliex kieġhed haun?

C. Ma nafx!...

M. X'cont kieġhed tagħmel haun?

Ma nafx!...

Il għaliex tfejta l'anterna?

C. (*taħt il-lsien*) Ma nafx!

M. Imma, int tfejtha, int!

C. (*iniżżel rasu*)

M. (*jibka bhall issummatt, cliem xejn, ihares b'ghainejh mberrkin lejn Claudiu, iharrec rasu, jghatti uiccu b'idejh, icun ser jitchellem u jarja jiekaf; fl'ahhar, b'dieka ebira ta kalbu, jiftaħ fomm u ighid*):

M. Mulejja! jâf collox! (*jaka' bilkeghda juk sijju, bla nifs. Claudiu iżomm mal mejda; u Marcu, uara ħin nieħed, b' idejh juk uiccu, jarja rasu u jakbad jitchellem bla nifs*) Ahjar li int tâf collox!... Fl'ahhar... cont tigi tafu!... U fejn mort b'rasi mita jien ħsibt li int katt u katt ma cont teun tigi tâf b'collox!... Iva, ahjar ngħidlec collox... cûn l'euel iueħed ma tmakdarni (*jiekaf*) Hajjti... iva, hajjti jien ma hux minn dejjem għaddejtha fil għamil ta'd-deni. Jien cont ta kalbi tajjba; jien, fil għana li cont fili, dejjem għintu il fkir... iva, mita cont nagħmilha tajjeb, cont ngħin lil colmin tinħtieglu l'għajnuma tiegħi... Fdajt iż-zejjed jien f'in-nies ta'd-dinja; u tlakt ruħi f'idejhom: mleuli moħħi li bil flûs li chelli cont neun nista ngħin il ħuti f'ir-reuuixta li kamet f'art tuelidi... Sibb li chienu daħcu bija, ħaduli collox u sibb ruħi f'ix-xejn!...

C. Missier!... Missier!...

M. Iva, uakkghuni fil fakar... u fuk collox... uakkghuni mbagħid f'din il ħajja tal ħell u tal ktîl!... Ommoc chienet mara kaddisa... hi, katt xejn ma ntebħet b'id-deni li jien cont nagħmel! Uara meuttha, ridt nibka ma nuricom xejn filli ninsâb... ridt-com titrabbeu ta nsara... uakt li ridt narga nroddil-com ħuejjigcom b'dana ix-xogħol!

C. Għaliex, pa, għaliex mort tagħmel hecc?

M. L'imħabba l'inħobbecom, għemietni...

C. Imma, pa, biex din l'imħabba teun cliif iridha All

l'imbierec, trid teun thobb il colhadd.

M. Chif?... (*imbażża*) mela... din hajjti... illi hajja ta tbatija u ta taktiek il kalb... dan il hell collu għal-xejn?... X'iuitini dan... mela...? (*isabbat dakka b'idu fuk il mejda; b'għainejh mitlufin iħarsu l'haun u l'hinn; jiftaħ senduka, joħroj revolver, u mbaġħid ikegħdu b'sabta fuk il mejda; ikūm, u sejjer b'ieħ jidħol ħada' Valent*)

C. (*b'rogħda fuku, ma iħallix jidħol*) Fejn sejjer, pa?

M. (*itemtem*) Sejjer nbusu il Valent!

C. Thossoc, iżda, li tista tbusu?...

M. Le! ma jigix minnu; nâf, ma jixraklix! U ibni... ibni kiegħed igħiduli dan! (*b'għajnejh mberrkin, jarja jaħtaf ir-revolver, u sejjer u colloħ b'ieħ joħroj m'id-dâr*)

C. (*igħajjat għajta u igħannku*) Fejn sejjer dal ħin?

M. Sejjer ntemun din il hajja tiegħi!

C. Ma nħallix, pa!

M. Itlakni!... Itlakni!...

C. Jecce thobbna tasseu... pa...

M. Itlakni, Claudiu...

C. Le!

M. Aħ!... (*jaka' fl'art; Claudiu jaħbat mal bieba tal camra ta Valent, u din tinfetah, u in-nies jistgħu jaraw it-tifel rieked*) Muleja! Muleja, Alla tiegħi! (*'il bghid jinstama' għána tal cacciaturi telgħin mal muntanja. Marcu jinxtēhed bilkegħda fuk sijġu;*)

C. *b'idejh miftuħa lejn missieru, jinxtēhetlu għarcobtejh kuddiemu, u b'lehen micsur igħidlu*): Missier, aħfirli... Ankas nâf x'għidtlec... għandi neun li bi ħiemi uegġajtlec kalbec! Imma jien nħobboe... nħobboe ħafna!... ħafna!... Fuk hecc li jien għidtlec

li għidtlec! Arġa għalli cont, missier.. u int targa għall hena ta kàbel... għidli li int ma tagħmlilhom xejn l'in-nies li għandec rekdin haun da'lejl... missier... għidli iva! (*tinstàma tisfira*)

M. (*jinkàta*) Dan x'inhu?

C. David għandu icun... gejj għalija... (*jtlak jiref m'it-tieka*)

L'AHHAR XFENA

DAVID u l'oħrajn

D. (*minn geua*): Int, Claud?

C. Iva!

D. Nitilku?

C. Missieri ma iħossux fha... illum jien ma nistagħx niggi magħcom; ma nħallihx uaħdu!

D. X'inkàla f'dakka uaħda?

C. Xejn, xejn... imma. aħjar li nibka miegħu illum! Jaħasra, missieri, daks chemm nħobbu, ma'ttinix kalbi nidbiegħed minnu!

D. Saħħa, Claud, immorru xi darb'oħra, hux?

C. Saħħa; iva, David! (*jagħlak it-tieka; u jarġa barra it-triek, jinstàma il għàna dejjem sejjer jiltbiegħed*)

M. (*dan icun resak lejn ibnu l'ieħor u iħares lejħ mindud u rieked, mbaġħd jinzel għarcobtejh imbecchem u jufexx f'bieħja*).

C. (*jjri lejn missieru*) Missier, missier, iva... għidli li iva! Ftacar f'ommi... għidli iva!

M. (*b'rasu, iġħidlu iva u jibchi*)

C. (*iġħammak il missieru u ibusu*)